

**Bedömarutlåtande efter utvärdering av
huvudområdet Svenska som andraspråk
vid Uppsala universitet, Språkvetenskapliga
fakulteten**

2020-09-03

Uppdrag och förutsättningar

Bedömarpanelens uppdrag har bestått i att utifrån universitetets kriterier för utbildningsutvärdering enligt Riktlinjer för Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar (UFV 2015-475) och med stöd i Språkvetenskapliga fakultetsnämndens modell för kvalitetsuppföljning och utbildningsutvärderingar 2017-2022 (Språkfak 2018/13) utvärdera huvudområdet Svenska som andraspråk vid Uppsala universitet. Språkvetenskapliga fakultetsnämnden har valt att som grundprincip använda huvudområde som utvärderingsenhet inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Perioden som ska utvärderas motsvarar läsåren 2018–2019.

Underlag och genomförande

Underlaget för bedömarpanelens utgörs av en självvärdering, platsbesök samt ett dokumentationspaket omfattande bland annat kursplaner, utbildningsplaner och kursrapporter, se vidare bilaga 1.

Efter att ha tagit del av självvärderingar och kompletterande dokumentation från huvudämnena samt övergripande information om Uppsala universitet gjorde panelen ett platsbesök den 20–24 april 2020, och träffade då företrädare för samtliga huvudämnen. På grund av den pågående coronapandemin genomfördes detta besök virtuellt med hjälp av videokonferensprogrammet Zoom.

Inom panelen gjordes en arbetsfördelning så att en senior panelmedlem tog huvudansvaret för varje huvudämne, med ytterligare en senior medlem som andraläsare. Vidare ansvarade studeranderepresentanterna för bevakning av vissa aspekter i alla huvudämnena, huvudsakligen rörande Mål 7 och Mål 8, samt punkter under rubrikerna 2. *Övriga aspekter av vikt för utbildningens kvalitet* och 3. *Övriga aspekter*. Samtliga panelmedlemmar deltog i alla möten under platsbesöket, bortsett från några få tillfällen då en panelmedlem hade förhinder.

Efter platsbesöket har detta utlåtande skrivits av den för huvudämnet ansvariga panelmedlemmen med hjälp av andraläsaren, studentrepresentanterna och övriga panelmedlemmar.

Bedömarpanelen har haft följande sammansättning:

- Hans Lindquist, professor emeritus i engelska, Malmö universitet (ordförande)
- Hanne Leth Andersen, rektor, professor i universitetspedagogik, Roskilde Universitet
- Marcus Eng, studiebevakare vid Uppsala Studentkår (studeranderepresentant)
- Riho Grünthal, professor i östersjöfinska språk, Helsingfors universitet
- Magdalena Sörlle, masterstudent i svenska, Uppsala universitet (studeranderepresentant)
- Gunhild Vidén, professor emerita i latin, Göteborgs universitet

Sammanfattande utlåtande

Ämnet Svenska som andraspråk A-C (90 hp) kan läsas som huvudämne i en kandidatexamen (180 hp). Kurserna samläses med studenter inom Ämneslärarutbildningen. Studentgruppen är tämligen heterogen med studerande inom lärarutbildningen, redan verksamma lärare, skolledare och annan verksam personal inom skola och utbildning samt en del studerande med allmänt intresse för området. Ämnet ser detta främst som en fördel genom att det ger upphov till intressanta diskussioner. Utbildningen fokuserar på att utbilda lärare i svenska som andraspråk men det finns en strävan att även tillgodose andra behov i samhället.

Det samlade intrycket av självvärderingen och platsbesöket är att utbildningen fungerar bra och att examensmålen uppfylls.

Progressionen mellan A-, B- och C- nivåerna är genomtänkt och arbetsformerna är varierade. Inom kollegiet finns en vilja till reflektion, självkritik och utvecklingsarbete, bland annat för att öka sammanhanget i utbildningen. Forskningsanknytningen verkar vara stark även om det inte finns någon professor i ämnet.

Kunskap och förståelse

Mål 1

För kandidatexamen skall studenten visa kunskap och förståelse inom huvudområdet för utbildningen, inbegripet kunskap om områdets vetenskapliga grund, kunskap om tillämpliga metoder inom området, fördjupning inom någon del av området samt orientering om aktuella forskningsfrågor.

Bedömning

Kurserna tar upp såväl generella aspekter av andraspråksinlärning som språkspecifika aspekter, och den metodiska och teoretiska kunskapen byggs på från nivå till nivå. Den ämnesdidaktiska inriktningen har förstärkts genom en ny kurs på C-nivå och möjlighet att skriva självständigt arbete med ämnesdidaktisk inriktning. Vi bedömer att målet uppfylls.

Rekommendation

—

Färdighet och förmåga

Mål 2

För kandidatexamen skall studenten visa förmåga att söka, samla, värdera och kritiskt tolka relevant information i en problemställning samt att kritiskt diskutera företeelser, frågeställningar och situationer.

Bedömning

Målet uppfylls bland annat genom att de studerande får en rad varierande uppgifter av stigande svårighetsgrad där de självständigt samlar information, till exempel till självständiga arbeten på B- och C-nivå.

Rekommendation

I självvärderingen föreslås att de studerande ska uppmuntras att delta mer i institutionens seminarieverksamhet. Detta kan vara ett bra sätt att ytterligare stärka förmågan till kritiskt tänkande.

Mål 3

För kandidatexamen skall studenten visa förmåga att självständigt identifiera, formulera och lösa problem samt att genomföra uppgifter inom givna tidsramar.

Bedömning

Målet uppfylls genom en rad moment, bland annat intervjuer och auskultationer som ska genomföras självständigt och på begränsad tid.

Rekommendation

—

Mål 4

För kandidatexamen skall studenten visa förmåga att muntligt och skriftligt redogöra för och diskutera information, problem och lösningar i dialog med olika grupper.

Bedömning

Målet uppfylls genom opposition vid uppsatsseminarier och välstrukturerade gruppdiskussionsuppgifter inom flera delkurser. Dock verkar inslag av ”dialog med olika grupper” saknas.

Rekommendation

I självutvärderingen tas ett nytt kursmål upp där ”forskare, lärare och allmänheten” förekommer som målgrupp. Även politiker och föräldrar nämns. Ett sådant mål skulle till exempel kunna uppnås genom att de studerande får göra presentationer riktade till dessa grupper eller får skriva populärvetenskapliga texter.

Mål 5

För kandidatexamen skall studenten visa sådan färdighet som fordras för att självständigt arbeta inom det område som utbildningen avser.

Bedömning

Vi bedömer att målet uppfylls, främst när det gäller arbete i gymnasieskolan eller i vuxenutbildningen. Det är inte fullt lika klart hur väl studenterna förbereds för andra relevanta arbetsuppgifter i samhället. Självvärderingen påpekar att det kan finnas en konflikt mellan breddning och fördjupning.

Rekommendation

Överväg att införa moment som förbereder de studerande för andra arbetsområden än utbildning.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Mål 6

För kandidatexamen skall studenten visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter.

Bedömning

Vi bedömer att målet uppfylls, särskilt när det gäller samhälleliga aspekter men även när det gäller vetenskapliga. Det är positivt att utbildningen kopplar ämnets teori med den aktuella samhällsdebatten. Det är mindre tydligt hur förmågan att göra etiska bedömningar tränas inom utbildningen, även om forskningsetik berörs i arbetet med C-uppsatsen.

Rekommendation

Tydliggör och förstärk arbetet med etiska frågeställningar i kursmålen för alla nivåer.

Mål 7

För kandidatexamen skall studenten visa insikt om kunskapens roll i samhället och om människors ansvar för hur den används.

Bedömning

Målet uppfylls bland annat genom diskussioner om hur språkinlärningsteorier används i samhällsdebatten och utbildningspolitiken, och om hur forskningsresultat kan användas i olika syften.

Måluppfyllelsen stärks ytterligare av nya kurser på C-nivån från ht 2020.

Rekommendation

—

Mål 8

För kandidatexamen skall studenten visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att utveckla sin kompetens.

Bedömning

Målet uppfylls bland annat genom att de studerande skriver loggbok över sitt lärande. De studerande läser också varandras loggböcker.

Rekommendation

—

Aktuell ämnesmässig och högskolepedagogisk/ ämnesdidaktisk kompetens samt lärarkapacitet

Bedömning

Huvudområdet förfogar över en väl sammansatt lärarstab med erfarenhet av såväl forskning inom området som undervisning i svenska som andraspråk i skolan.

Utbildningens kontinuerliga uppföljning och utveckling

Bedömning

Utbildningen verkar ha en fungerande uppföljning med kursutvärderingar och kursrapporter som diskuteras i ett ämneskollegium, men de studerandes aktivitet skulle kunna höjas. Man har också gott samarbete med studentorganisationen Nordiska studierådet.

Ytterligare aspekter

Här görs en samlad bedömning av följande aspekter:

- internationalisering och internationella perspektiv liksom hållbarhetsperspektiv främjas,
- jämställdhetsperspektiv integreras i utbildningen,
- utbildningen svarar mot individers och samhällets behov av bildning och professionell kunskap och förbereder studenterna för ett framtida arbetsliv,
- att studenterna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen,
- det finns en tillgänglig och ändamålsenlig studiemiljö för alla studenter

Internationaliseringen är relativt begränsad och sker främst genom anknytning till internationell forskning i andraspråksinläring och språkvetenskap, samt genom internationella studenter som läser ämnet. Hållbarhetsperspektiv förekommer såtillvida att delar av utbildningen är digitaliserad.

Ämnet tolkar jämställdhet som lika villkor i bredare mening. Man tar upp frågor som maktrelationer i samhället och skolan, förtryckande

språkideologier, diskriminering, stigmatisering och marginalisering av talare.

Utbildningen förbereder studenterna väl för arbetslivet, främst som andraspråkslärare. Inom ämnet pågår arbete för att nå ut till andra delar av samhället där kunskap om flerspråkighet behövs.

De studerande har goda möjligheter att utöva inflytande över utbildningen; detta sker dock mest på C-nivån. Studiemiljön är god.

Bilaga 1: Underlag till bedömagruppen

Bilaga 2: Program platsbesök, den 20–24 april 2020